

recensies

De revolutie van een vrouw in amazonepak

GESCHIEDENIS Mislukte operazangeres. Politiek activiste tijdens de Franse Revolutie. Protofeministe. Psychiatrisch patiënt. Het leven van vergeten landgenote Anne-Josèphe Théroigne de Méricourt biedt genoeg stof voor een intrigerende pageturner.

LUC VANDEN BROECK & SARAH DE GRAUWE
De amazone van de Franse Revolutie
 Vrijdag, 252 blz., € 23,50 (e-boek € 12,99)
 ★★★★★

Luc Van den Broeck is een arts met een fascinatie voor de geneeskunde tijdens de Franse Revolutie. Om het opmerkelijke verhaal van Anne-Josèphe Théroigne de Méricourt (1762-1817) te vertellen, liet hij zich bijstaan door schrijfster Sarah De Grauwe. Een combinatie die werkt en bij momenten spannende non-fictie oplevert.

Zo start deze biografie met een ontvoering, we zijn meteen halfweg het leven van het hoofdpersonage. Théroigne de Méricourt, uit het Waalse dorp Marcourt, verkeert op dat moment al een hele tijd in de kringen van Franse revolutionairen. In Oostenrijk vreest men dat ze een spionne en *agent provocateur* is die ook in de Nederlanden de revolutie wil verspreiden. De keizer laat haar prompt arresteren en naar Oostenrijk brengen. Waar ze op aansturen van haar onderverraders haar levensverhaal op papier zet. Wij lezen over haar schouder mee.

BLOED KRIJPT

Na een zware jeugd lukt het Théroigne de Méricourt om als courtesane de sociale ladder te beklimmen. Het geeft haar financiële onafhankelijkheid. Dromend van een carrière als operazangeres trekt ze naar Italië. Een luchtkasteel, zo blijkt, en ze zakt af naar Parijs.

In de straten van de Franse hoofdstad broeit op dat moment de revolutie. Théroigne de Méricourt geraakt gefascineerd door de idealen van vrijheid, gelijkheid en broederschap, maar ondervindt snel dat de revolutie vooral om mannelijke idealen draait. Ze laat zich niettemin opmerken door dagelijks de debatten van de Nationale Grondwetgevende Vergadering in

Versailles bij te wonen op haar vaste zijde in publiekstribunes. In amazonepak. Ze is een mannelijke verschijning en wordt hierom aangevallen in de royalistische pers, maar Théroigne de Méricourt ontpopt zich tot een welbespraakte activiste die meer rechten voor vrouwen bepleit.

Publieke standpunten innemen is gevaarlijk, merkt Théroigne de Méricourt. Ze wordt afgeranseld door een groep vrouwen

Dat wordt niet enkel door royalisten, maar ook door andere revolutionairen gehekeld. Haar Club des Amis de la Loi, een van de vele revolutionaire denktanks in Parijs, flopt.

Zo geraakt ze stilaan opnieuw in financiële problemen en noodgedwongen moet Théroigne de Méricourt Parijs verlaten. In haar geboortestreek wordt ze daarop door de Oostenrijkers ontvoerd. Doortastend als ze is, slaagt ze erin om een audiëntie bij de keizer te krijgen, worden de aanklachten tegen haar ongegrond verklaard en krijgt ze haar vrijheid terug.

Het bloed kript waar het niet gaan kan en al snel duikt de amazone opnieuw op in Parijs. Aanvankelijk wordt ze als heldin en slachtoffer

van devorstelijke willekeur onthaald, maar al snel wordt haar terugkeer een ruw ontaken. Haar publieke redevoeringen worden politiek gecompromiteerd en de hoopvolle eendracht van de revolutionaire begin dagen is voorbij.

LA BELLE LIÉGEOISE

Publieke standpunten innemen is gevaarlijk. In 1893 wordt Théroigne de Méricourt door een groep vrouwen van een andere strekking afgeranseld en voor halfdood achtergelaten. Hoewel ze een pamflet laat verspreiden waarin ze de versplintering betreurt, is haar ster tanende. Théroigne de Méricourt zinkt weg in financiële en mentale problemen. Ze weet aan de guillotine te ontsnappen, maar brengt haar laatste levensjaren door in psychiatrische instellingen. De passages over haar mentale welzijn en lamentabele levensomstandigheden maken indruk waardoor je *la belle Liégeoise* nog een tijdje na het lezen van dit boek met je meedraagt.

Van den Broeck en De Grauwe schreven een meeslepende biografie. Dat ze geen historici zijn, laat zich hier en daar voelen. Ze schetsen de Franse Revolutie zonder zich te verliezen in details – op zich al een prestatie. Maar de positie van vrouwen uit verschillende klassen in de achttiende-eeuwse samenleving, de impact van andere vrouwelijke pioniers op de Franse Revolutie en de evolutie in het feministisch denken van Théroigne de Méricourt verdienen meer diepgang. Toch biedt *De amazone van de Franse Revolutie* een originele kijk op een historische mijlpaal via het verhaal van een veel te weinig bekende landgenote.

Jonas Roelens